

Koncepce rozvoje školy – Gymnázium Jana Nerudy

Gymnázium Jana Nerudy představuje jednu z nejvýznamnějších českých vzdělávacích institucí s dlouhodobou tradicí všeobecného a jazykového vzdělávání. Škola je charakteristická vysokou akademickou úrovní, silnou jazykovou orientací, důrazem na humanitní i přírodovědné vzdělávání a specifickým bilingvním česko-francouzským programem. Historicky se profiluje jako gymnázium určené pro nadané a motivované žáky, kteří směřují k vysokoškolskému studiu v České republice i v zahraničí.

Strategická koncepce rozvoje školy musí vycházet z této identity a zároveň reagovat na proměny současného vzdělávacího prostředí: digitalizaci, změny kurikula, rostoucí psychickou zátěž žáků, potřebu kvalitní jazykové a vědecké přípravy i posilování občanských a kulturních kompetencí. Rozvoj školy proto nelze chápat pouze jako technickou modernizaci, ale jako dlouhodobé hledání rovnováhy mezi elitním akademickým vzděláváním, lidským rozměrem školy a přípravou na svět rychle se měnící společnosti.

1. Východiska a charakter školy

Podle školního vzdělávacího programu je studium na škole koncipováno jako všeobecné gymnaziální vzdělávání s postupnou profilací žáků prostřednictvím volitelných předmětů. Do vyšších ročníků vstupuje výraznější individualizace studia, která umožňuje hlubší specializaci podle zájmů žáků.

Škola dlouhodobě staví na několika základních pilířích: vysoká úroveň jazykového vzdělávání, široké všeobecné vzdělání, příprava na vysokoškolské studium, podpora nadaných studentů, mezinárodní spolupráce, kulturní a občanská orientace vzdělávání. Významným prvkem je bilingvní česko-francouzské studium existující již od roku 1990, které škole poskytuje výrazný mezinárodní přesah.

Současně je zřejmé, že škola disponuje velmi kvalitním pedagogickým sborem a stabilním akademickým prostředím. Výroční zprávy dlouhodobě ukazují vysokou kvalifikovanost pedagogů, kvalitní výsledky maturit i úspěchy studentů v soutěžích a olympiádách.

2. Strategická vize školy

Strategickou vizí Gymnázia Jana Nerudy by měla být škola, která zachovává vysokou akademickou náročnost, rozvíjí hluboké porozumění místo povrchní kompetenční fragmentace, propojuje humanitní, jazykové a přírodovědné vzdělávání, podporuje osobnostní zrání žáků, připravuje studenty pro české i zahraniční univerzity, zůstává kulturním a intelektuálním centrem Prahy.

Gymnázium Jana Nerudy by mělo posilovat svou tradiční roli elitní všeobecně vzdělávací instituce. Naopak právě v době fragmentace kurikula a oslabování systematického vzdělávání může být silné gymnázium stabilizační institucí, která uchovává kontinuitu evropské vzdělanosti, vzorem pro ostatní nejen pražská gymnázia.

3. Rozvoj vzdělávacího programu

3.1 Stabilita a revize ŠVP

Školní vzdělávací program již nyní vytváří poměrně vyvážený model všeobecného vzdělávání s postupnou profilací.

Další rozvoj by měl směřovat především k pravidelné revizi ŠVP v návaznosti na revize RVP, zachování systematické výuky základních disciplín, většímu propojení mezi předměty, posílení metodologické a analytické práce, rozvoji akademického psaní a argumentace.

Klíčové je nepodlehout trendu redukce obsahu ve prospěch vágně definovaných kompetencí. Gymnaziální vzdělávání musí zůstat založeno na hluboké znalosti oborů, protože právě znalosti umožňují skutečné kritické myšlení. Je třeba zavést srovnávací ročníkové písemné práce a průběžně vyhodnocovat dosahování očekávaných výstupů učení v jednotlivých studijních oborech.

3.2 Humanitní a jazykové vzdělávání

Silnou stránkou školy je rozsáhlá nabídka humanitních předmětů, nabídka studia jazyků a bilingvní studium. Další rozvoj by měl zahrnovat podporu studia angličtiny, francouzštiny, němčiny a latiny. Důležitá je spolupráce s místními organizacemi a partnerskými institucemi, ale je také nezbytné rozšiřovat mezinárodní partnerství, podporovat zahraniční stáže, zapojit rodilé mluvčí a rozvíjet bilingvní výuku ve vybraných předmětech. Klíčové je také propojení studia jazyků s historií, filosofií, hudební historií a kulturou. Gymnázium by mohlo postupně vytvořit model skutečně evropského gymnázia, kde jazyk není jen předmětem, ale přirozeným nástrojem vzdělávání.

3.3 Přírodovědné a matematické vzdělávání

Škola by měla systematicky posilovat přírodovědnou gramotnost a matematické myšlení skrze promyšleně vedenou soustavou výukou. To znamená zejména důraz na logickou argumentaci, práci s důkazem, laboratorní výuku, experimentování, propojení matematiky s fyzikou a informatikou, podporu středoškolské odborné činnosti (tzv. profilové závěrečné maturitní práce) a vědeckých projektů. Významné je také podpora deskriptivní geometrie a dalších seminářů rozvíjejících tradiční disciplíny a vedoucí ke kultivovanému teoretickému a abstraktnímu myšlení.

4. Digitální vybavení školy

Digitalizace školy nesmí být redukována na nákup techniky. Skutečná digitální transformace znamená promyšlenou správu vzdělávacích dat, rozvoj digitální gramotnosti, bezpečnou práci s AI, kvalitní digitální infrastrukturu, metodickou podporu pedagogů. Gymnázium Jana Nerudy by mohlo vytvořit vlastní model práce s umělou inteligencí ve vzdělávání, založený nikoli na nahrazování myšlení, ale na rozvoji analytické a interpretační práce studentů. Součástí školních směrnic by měla být i jasná pravidla pro práci s mobilními zařízeními a ochranu pozornosti žáků.

5. Péče o nadané žáky

Škola již nyní podporuje nadané studenty prostřednictvím olympiád, SOČ a mezinárodních programů. Další rozvoj může zahrnovat individuální studijní trajektorie, mentoring (hodiny tutoria), spolupráci s univerzitami, badatelské semináře, podporu interdisciplinárních projektů, alumni program. Gymnázium by mohlo vytvořit centrum akademického mentoringu propojující studenty, absolventy a univerzitní prostředí.

6. Duševní zdraví a školní kultura

Vysoká akademická náročnost musí být vyvážena kvalitním psychosociálním prostředím. Strategie školy by měla posílit školní poradenské pracoviště, prevenci vyhoření, práci se stresem, podporu třídních kolektivů, spolupráci s rodiči, bezpečné školní klima. Gymnázium by mělo zůstat náročnou školou, ale nikoli školou založenou na permanentním tlaku. Dlouhodobá kvalita vzdělávání vzniká v prostředí důvěry, vědomí kulturní tradice a smysluplné, systematické práce. Škola by měla rozvíjet umělecká nadání svých studentů – dramatické, hudební, výtvarné. Škola by měla disponovat pěveckým sborem a školním orchestrem.

7. Architektura školy jako kulturního prostoru

Budova školy na Malé Straně představuje mimořádnou kulturní hodnotu a sama spoluvytváří identitu školy. Rozvoj školy by měl zahrnovat modernizaci učeben, kvalitní studijní zóny, podporu knihovny, rozvoj laboratorního zázemí, kulturní a komunitní využití školy, modernizaci školní jídelny, estetickou kultivaci prostředí. Gymnázium by mělo být nejen vzdělávací institucí, ale i kulturním prostorem podporujícím intelektuální život.

8. Mezinárodní a veřejná role školy

Gymnázium Jana Nerudy má potenciál stát se jedním z hlavních center gymnaziálního vzdělávání ve střední Evropě. Již svou lokalitou v srdci Prahy je předurčené stát se špičkovou kulturní a vzdělávací institucí organizující literární a divadelní představení a přednášky. Gymnázium by mělo podporovat hlubší evropskou spolupráci, mezinárodní projekty, veřejné přednášky, popularizaci vědy, spolupráci s univerzitami, otevřenost vůči odborné veřejnosti. Velký potenciál mají také studentské akce typu NeruDny, které mohou dále rozvíjet občanskou a kulturní identitu školy.

9. Manažerské a organizační řízení školy

Vedle pedagogické oblasti představuje klíčovou součást rozvoje školy také oblast řízení organizace jako veřejné instituce. Gymnázium Jana Nerudy není pouze vzdělávací institucí, ale komplexní příspěvkovou organizací hlavního města Prahy, která musí dlouhodobě zajišťovat stabilní pedagogický provoz, ekonomickou udržitelnost, správu historického majetku i bezpečné technické fungování školy.

Strategické řízení školy proto musí stát na čtyřech vzájemně propojených pilířích: 1/ pedagogické řízení, 2/ správně-technické řízení, 3/ finanční řízení, 4/ majetkové a investiční řízení.

9.1 Pedagogické řízení a kontrolní systém

Pedagogické řízení školy musí zachovat vysokou odbornou úroveň výuky a současně podporovat profesní rozvoj pedagogického sboru. Česká školní inspekce ve své zprávě upozorňuje na význam systematické hospitační činnosti, metodické podpory začínajících pedagogů a následného ověřování přijatých opatření.

Strategie školy by proto měla rozvíjet systematický systém hospitací, kontrolu tematických plánů, koordinaci školních písemných prací, metodické vedení předmětových komisí, mentoring nových učitelů, evaluaci kvality výuky, podporu mezioborové spolupráce, sdílení dobré praxe, práci s daty o výsledcích vzdělávání.

Důležitou součástí řízení musí být také rovnováha mezi autonomií učitele a jednotnou koncepcí školy. Gymnázium nesmí být pouze souborem izolovaných pedagogických stylů, ale integrovaným akademickým prostředím se sdílenou vzdělávací kulturou.

Kontrolní systém školy by měl být založen nikoli na formální administrativě, ale na kvalitě výuky, výsledcích studentů, dlouhodobém akademickém rozvoji, kultuře školy, zpětné vazbě od studentů a absolventů.

9.2 Správní a technické řízení školy

Historická budova školy i rozsah provozu vyžadují profesionální správu technické infrastruktury. Strategickým cílem musí být vytvoření moderně řízené školy s efektivním provozem a kvalitním zázemím pro výuku.

Rozvoj správní a technické oblasti by měl zahrnovat digitalizaci administrativních procesů, elektronickou správu dokumentace, modernizaci školní sítě, kybernetickou bezpečnost, obnovu audiovizuální techniky, efektivní správu učeben a rezervací, krizové a bezpečnostní plány, energetický management budovy.

Vzhledem k historickému objektu je důležitá také koordinace mezi památkovou ochranou a modernizací školy.

Škola by měla postupně vytvářet centralizovaný systém správy IT infrastruktury, školních zařízení, inventáře, servisních smluv, bezpečnostních revizí, provozních rizik.

Součástí moderního řízení školy musí být i oblast ochrany dat, GDPR a bezpečnosti digitální infrastruktury.

9.3 Finanční řízení školy

Gymnázium Jana Nerudy jako příspěvková organizace hospodaří s veřejnými prostředky a musí dlouhodobě zajišťovat transparentní, efektivní a strategicky plánované financování. Výroční zprávy školy dokládají rozsáhlou ekonomickou agendu související s provozem školy, dotacemi i investicemi.

Koncepce rozvoje gymnázia je nutně neúplná a je třeba ji doplnit o údaje o rozpočtu. Finanční řízení by mělo být založen na těchto principech: transparentnost hospodaření, vícezdrojové financování, dlouhodobé investiční plánování, prioritizace vzdělávacích potřeb, efektivní provozní náklady, rezervní a krizové plánování.

Škola by měla systematicky rozvíjet: grantovou a projektovou činnost, mezinárodní financování (Erasmus+, francouzské programy), spolupráci s univerzitami a partnery, fundraising a alumni podporu.

Důležité je rovněž zavedení dlouhodobého investičního výhledu, který propojí: obnovu technologií, rekonstrukce prostor, laboratorní vybavení, digitalizaci, energetické úspory, rozvoj knihovny a studijních prostor. Finanční řízení školy nesmí být pouze účetní disciplínou, ale nástrojem strategického rozvoje instituce.

9.4 Majetková a investiční politika školy

Gymnázium Jana Nerudy spravuje historicky i symbolicky významný majetek v centru Prahy. Majetková oblast proto vyžaduje dlouhodobou koncepční správu.

Strategické cíle v oblasti majetku by měly zahrnovat systematickou obnovu budovy, ochranu historické hodnoty objektu, modernizaci odborných učeben, rozvoj laboratorního zázemí, kvalitní studijní prostory, bezpečnost budovy, bezbariérovost, energetickou efektivitu. Součástí majetkové strategie musí být také dlouhodobý plán obnovy majetku, pasportizace budovy, evidence technického stavu, plán preventivní údržby, investiční harmonogram. Škola by měla usilovat o propojení estetické, historické a funkční roviny budovy. Historická škola nesmí být muzeem minulosti, ale živým akademickým prostředím.

9.5 Strategické vedení školy

Ředitel školy dnes nevystupuje pouze jako pedagogický vedoucí, ale jako manažer komplexní veřejné instituce. Úspěšné vedení školy proto vyžaduje propojení pedagogického leadershipu, personálního řízení, ekonomického managementu, krizového řízení, strategického plánování, komunikace s veřejností, a v neposlední řadě reprezentace školy navenek.

Strategické vedení školy by mělo být založeno na dlouhodobé kontinuitě, jasně definovaných prioritách, práci s daty o průběhu a výsledcích studujících, otevřené komunikaci, participaci pedagogického sboru, spolupráci se školskou radou a zřizovatelem.

Gymnázium Jana Nerudy má potenciál fungovat jako modelově a moderně řízená veřejné školy, která dokáže spojit akademickou tradici, profesionální management a vysokou kulturní úroveň vzdělávání.

Závěr

Budoucnost Gymnázia Jana Nerudy nespočívá v radikální proměně jeho identity, ale v jejím promyšleném rozvíjení. Škola má mimořádně silný historický, akademický i kulturní základ.

Strategický rozvoj proto musí spojit tradici s modernizací, vysoké nároky s podporou studentů a klasické gymnaziální vzdělání s novými technologickými a společenskými výzvami.

V době nejistoty vzdělávací politiky může právě Gymnázium Jana Nerudy představovat model školy, která dokáže spojit hluboké všeobecné vzdělání, evropskou kulturní tradici a moderní akademické prostředí.